



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii  
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et  
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs  
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

**Izquierdo, Sebastián**

**Romae, 1664**

Quæst. 5. Vtrùm Attributoru[m] Dei aliqua præ alijs sint relatiua, siue  
relata. Et qua ratione.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

QVAESTIO V.

*Virum Attributorum Dei aliqua præ  
alya sint relatina, siue rela-  
ta. Et qua ratione.*

46 **N**on agimus hic de relationibus ad intra, quibus vicissim sunt inter se relata attributa Dei personalia, scilicet Paternitas, & Filiatio, Spiratioque actiua, & passiuæ. De quibus in tract. de Trinit. Sed de relationibus, si quas habent, aut inter se ad intra, aut ad extra attributa communia. Pro quibus,

47 **S**upponendum est primò ex dictis in Pharo Scient. disput. 14. quæst. 1. omnem relationem ex suo conceptu formali actum quandam esse, quo subiectum refertur ad terminum; sicut è conuerso omnis actus relatio quædam est, quo subiectum respicit terminum. Vnde de relatione ferme, vt de actu, philosophandum est vniuersè, prout ibi notauimus, atque adeò etiam ferme, vt de prædicato, denominationeque in vniuersum iuxta ea, quæ dicebamus supra quæst. 3. Quo circa, quemadmodum ibi actus, seu prædicatum, seu denominatio, sic hic relatio est diuidenda in intrinsecam, extrinsecam, & semiextrinsecam, ita quòd intrinseca dicatur, quæ adæquatè est à parte rei identificata cum subiecto per illam relationem; tales sunt relatio creaturæ ad Creatorem, cognitionis ad obiectum cognitum, productionis ad effectum productum, & similes. Extrinseca vero, quæ adæquatè est distincta realiter à suo subiecto; qualis est relatio obiecti ad cognoscendum, aut amantem, dum dicitur cognosci, aut amari ab illo, nec non relatio causæ ad effectum, dum illum producit mediâ actione realiter à se distincta, & cætera huiusmodi. Semiextrinseca denique, quæ partim est identificata, & partim distincta re ipsa à subiecto, quod per illam referri dicitur; tales sunt relationes, quibus vnum extremum dicitur alteri simile, aut dissimile, aut æquale, aut inæquale, aut oppositum; tum relationes, quibus pater refertur ad filium, maritus ad uxorem, dominus ad seruum, & cætera, quas vocat prædicamentales. Quas quidem omnes à parte rei esse in distinctas ab aggregato fundamentorum, in quibus fundantur, ex quibusve ipsæ, seu denominationes ipsarum desumi dicuntur; atque ita, non tam à parte rei, quàm in conceptione nostrâ esse formaliter relationes, siue respectus, siue actus; proindeque potiùs supposititias, quàm reales relationes formales esse, cum communi Recentiorum sententiâ contra nonnullos Antiquiores statuimus in Pharo Scient. disput. 14. quæst. 1. citatâ. Quò etiam spectant, quæ ibi diximus disput. 8. quæst. 2. & disput. 12. quæst. 3.

48 **H**inc rursus diuidenda est relatio in eam, quæ à parte rei est relatio, siue entitas respectiua ad eundem terminum, ad quem à nobis respectiua concipitur; & in eam, quæ in conceptione nostrâ tantum est talis, secus à parte rei. In quo secundo casu, licet conceptus respectiuus à nobis formatus dicatur absolute realis propter fundamenta realia, in quibus fundatur, etiam dicitur nihilominus respectum rationis ferre, secum sumptus formaliter, non quidem factum, sed supposititium; vt pluribus etiam est ex-

plicatum, ostensumque locis citatis. Sic, licet Deus dicatur esse realiter potens creaturam producere; quia fundamenta huius denominationis, in quæ intellectus noster eo suo concipiendi modo tendit, realia, & vera sunt; conceptus tamen formalis potens creaturam producere, præ se fert relationem potentie Dei tanquam subiecti ad productionem creaturæ tanquam ad terminum, quæ re ipsa non datur: siquidem neque entitas Dei est intrinsecè respectiua productionis creaturæ, vt dicemus postmodum, neque ipsa productio suimet, quæ duo tantum sunt fundamenta prædicti conceptus, seu prædicati, seu denominationis formalis. Tantumdemque est de potentis ex suo conceptu respectiuus, quas in Deo concipimus, ad existendum, ad se cognoscendum, ad se amandum, & alias huiusmodi: quia entitas Dei, in qua fundantur, non est respectiua realiter ad actus existendi, se cognoscendi, se amandi, & similes, vt pòte cum quibus realiter idem est. Sic similiter, etsi Deus dicatur esse realiter dissimilis, & inæqualis creaturæ; eo quòd entitas Dei, & creaturæ, in quibus ista prædicata fundantur, reales sunt; relationes tamen, quas illa formaliter sumpta præ se ferunt, dissimilitudinis, & inæqualitatis ad creaturam terminatæ supposititiæ sunt, & rationis: quia à parte rei neque entitas Dei habet respectum terminatum ad creaturam, neque entitas creaturæ ad se ipsam, vt dicebam nuper. Eodemque pacto censendum est de alijs huiusmodi attributis, seu prædicatis Dei ex suo conceptu respectiuus.

49 **S**ecundò supponendum est ex doctrinâ inferri tradendâ, & efficaciter probandâ disput. 4. quæst. 2. Deum à parte rei quoad suam phylicam entitatem nullatenus esse respectiuum, siue relatiuum intrinsecè ad quidpiam aliud realiter distinctum à se: quia Deus à parte rei absolutissimus est ab omni non Deo, vt ibi ostendemus. Ad se autem ipsam non esse relatiuum diuinam entitatem realiter, est manifestum: quia omnis relatio ex essentia suâ est ad aliud: atque ita nulla entitas potest intrinsecè, & per se esse relata realiter ad se ipsam, vt fatentur omnes; quia nulla entitas potest realiter esse aliud à se ipsa, vt constat. Tametsi benè possit aliqua entitas per relationem à se distinctam, & sibi super additam ad se ipsam referri, vt refertur ad se intellectus per cognitionem, quæ se ipsum cognoscit, & voluntas per amorem, quo se ipsam amat; quemadmodum dicebamus in Pharo Scient. disput. 14. quæst. 1. citatâ. Ex hac suppositione inferitur, nullum attributum intrinsecum Deo, atque adeò prorsus cum illo identificatum esse per se intrinsecè, & entitatiuè relatiuum realiter ad quidpiam aliud, aut ad Deum ipsum: quia omnia huiusmodi attributa entitatiuè non sunt aliud ab ipso Deo, siue ab ipsâ entitate Dei. Quomodo autem attributa scientiæ, & amoris de creaturis quoad suam entitatem sint ab eis absoluta, sicut & cætera, & nihilominus quoad denominationem, qua Deum scientem, & amantem illas denominant, ad ipsas sint respectiua, seu relatiua, etiam si quoad hanc item aliquo modo sint intrinseca Deo, tractat.

de Scientia, & Voluntate Dei examinandum, atque determinandum est. His potestis sit.

Pro.

## Propositio 1.

50 Omnia attributa diuina ex suo, quem habent, aut possunt habere, conceptu formali prout in conceptione nostra obiectiue, relatiua sunt ad aliud quidpiam distinctum à se, saltem ratione nostra.

Quia pleraque concipiuntur à nobis, & omnia possunt concipi, per modum actus aut primi, aut secundi propter modum connaturalem, quem iudicandi habemus, attribuendique per iudicium actum subiecto. De conceptu autem intrinseco omnis actus est respicere alium conceptum tanquam terminum, atque etiam suum subiectum, prout asserimus, & explicauimus in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. & disput. 8. quæst. 2. & 3. Quæ ad rem recognoscendæ sunt.

51 Adde, attributa illa, quæ expressè non concipiuntur, (tamest possent), per modum actus ad aliud quidpiam tanquam ad terminum relati, qualia videntur esse bonitas, veritas, & similia, plerumque concipi vt formas quasdam relatas, saltem vt ad subiectum, ad essentiam diuinam. Et vniuersim omne attributum, dum Deo attribuitur per actum essendi substantiuum, vt cum dicimus, *Deus est bonus; Deus est vnus; Deus est sanctus, &c.* ipsum actum essendi claudit in suo conceptu adequato: quia, quod attribuimus Deo per ista iudicia, non est *bonus, vnus, & sanctus præcisè, sed esse bonum, esse vnum, & esse sanctum*. Quo circa in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. vniuersaliter docuimus, in omni propositione de verbo substantiuo est ipsum verbum; siue actum essendi significatum per illud esse partem, imò potissimam prædicati: atque adeò, sicut nulla datur propositio vocalis sine verbo aut adiectiuo, aut substantiuo, ita nullam dari obiectiuam sine actu significato per ipsum verbum aut adiectiuo, aut substantiuo; eoque se habente ex parte prædicati, scilicet aut tanquam integro prædicato, si sit adiectiuus, aut tanquam parte potissima prædicati, si sit substantiuus.

52 Ex quibus tandem concluditur, omnia attributa, siue prædicata diuina in suo conceptu formali, siue prout sunt in conceptione nostra obiectiue, actum aliquem importare aut adiectiuum, & sibi proprium, qualem important pleraque, & possunt omnia, aut substantiuum omnibus commune, qualem omnia importare possunt, quatenus omnia per actum essendi substantiuum possunt de Deo prædicari, siue ipsi attribui; atque ita omnia attributa, siue prædicata diuina in suo conceptu formali relationem, siue respectum subiecti ad terminum importare, qualis omnis actus est ex suo conceptu iuxta dicta; eoque iure omnia attributa, siue prædicata diuina ex suo conceptu formali relatiua, seu respectiua dici posse.

## Propositio 2.

53 Relatio, quam important in suo conceptu formali attributa intrinseca Deo, supposititia est, & rationis.

Quia, vt constat ex dictis suppositione secunda, attributa intrinseca Deo non sunt à parte rei entitatiue respectiua, seu relatiua; subin-

deque relatio illa, quam important in suo conceptu formali iuxta dicta propositione precedenti, à parte rei non datur; argue ita relatio rationis venit dicenda, non tamen ficta, sed supposititia iuxta dicta in Pharo Scient. disput. 12. sepeque alias, vnde patet, attributa intrinseca Deo, de quibus agimus, absoluta à parte rei venire dicenda, & relatiua dumtaxat per nostram rationem. Adde, de quibus agimus; quia iam excepi-mus ab hac classe attributa personalia, atque etiam actus scientiæ, & amoris, De quibus agendum suo loco.

## Propositio 3.

54 Relatio etiam, quam important in suo conceptu formali attributa semiextrinseca Deo, aut semper, aut fere semper est supposititia, & rationis.

Quia semper, aut fere semper talis relatio nullatenus datur à parte rei in fundamentis reallibus talium attributorum; tameft aliquando aliquod, aut aliqua eiusmodi fundamentorum entitatiue sint relatiua, sed aliter, quam conceptus formalis attributi fundati in illis, & ad diuersum terminum. Quo circa attributa ista semiextrinseca tunc absoluta realiter, & per solam nostram rationem relatiua venient dicenda, quando in eorum reallibus fundamentis nulla reperta fuerit realis relatio; tunc verò & realiter, & per rationem relata dici poterunt, quando aliquod ex fundamentis reallibus relatiuum fuerit re ipsa; sed diuersimodè tamen, si huius relatio, & quam importat conceptus formalis, diuersè fuerint, siue ad diuersum terminum. Absque breuitatis gratia ab exemplis, quæ facile quisque poterit excogitare.

## Propositio 4.

55 Relatio, quam important in suo conceptu formali attributa extrinseca Deo, interdum supposititia, & rationis venit dicenda. Interdum non item.

Quia interdum relatio importata in conceptu formali talium attributorum nullatenus à parte rei datur; eo quòd fundamenta realia eius vel sunt absoluta, quo casu per rationem tantum erunt attributa relata; vel sunt diuersimodè relata, quo casu attributa tum per rationem, tum realiter, sed diuersimodè tamen, relata dicentur. Interdum verò relationi, quam importat conceptus formalis talium attributorum, à parte rei correspondet relatio realis eiusdem rationis, siue prorsus similis ipsi; quo casu aptius fortasse dicentur talia attributa absolute, & absque vilo addito relata realiter: tameft relatio importata in eorum conceptu formali eadem omnino non fit cum ea, quæ à parte rei datur, hoc ipso, quòd hæc, non per speciem propriam, & in se, sed per alienam, & in substituto alieno, atque adeò aliter, quam est in se, cognoscitur; eoque titulo illa importata in conceptu formali, non prorsus ineptè poterit ab vno quoque, si placet, dici supposititia, & rationis. In quo solum potest esse dissidium de modo loquendi. Sint autem pro exemplo huius postremi casus prædicata harum propositionum, *Deus producit creaturam; Deus vniuitur humanitati Christi; & cætera, si quæ*

que sunt huiusmodi. Pro alijs verò casibus facile poterit vnusquisque exempla inuenire.

QVAESTIO VI.

*Verum essentia Dei in suo conceptu formaliter includat attributa tum personalia, tum communia. Vel è conuersò ipsa attributa essentiam in suo. Aut etiam inuicem sese.*

56 **Q**uestio hæc distinctionis gratiâ in quinque partes, quas sigillatim tractant Doctores, diuidenda est. 1. An essentia diuina formaliter in suo conceptu includat attributa personalia, seu relationes. 2. An relationes vice versâ includant essentiam. 3. An essentia pariter includat attributa communia. 4. An attributa communia similiter includant essentiam. 5. An ipsorum attributorum alia in alijs mutuo includantur. Quæ omnia sub prefixo questionis titulo complexus sum; quia ab eisdem ferme principijs dependet eorum resolutio. Procedit autem questio damtaxat inter Catholicos, qui, præter distinctionem personarum, nullam aliam distinctionem absolutè realem agnoscunt in diuina substantia; & de attributis, realiter identificatis cum Deo, atque adeò ipsi profus intrinsecis; non verò de reliquis aut semiextrinsecis, aut extrinsecis.

57 Circa primam ergo questionis partem duplex sententiâ est. Prima affirmat, relationes diuinas de conceptu quiditativo essentia esse, siue in eo includi formaliter. Ita Aureol. in 1. distinct. 1. quest. 1. artic. 2. & seqq. & distinct. 33. quest. 1. artic. 1. & 3. Bannez. 1. par. quest. 27. artic. 2. quest. 1. artic. 1. & 3. Bannez. 1. par. quest. 29. col. 3. in 4. dub. 3. & Valent. lib. 1. de Trinit. cap. 29. col. 3. in 4. argum. Secunda verò sententiâ ex aduersò docet, personalitates diuinas de conceptu essentia non esse. Ita Scotus, & omnes Scotistæ, Egid. de Present. lib. 5. de Beat. quest. 13. art. 2. Fonsæ. lib. 7. Metaph. cap. 8. quest. 2. sect. 7. Bellarm. lib. 2. de Christo cap. 9. Canar. 1. par. quest. 28. artic. 2. disput. 2. & 3. Zumel. ibid. quest. 3. Molin. disput. 6. Vazq. disput. 12. Arrub. disput. 101. cap. 3. Granad. controu. 5. tract. 3. disput. 4. Soar. lib. 4. de Trinit. cap. 5. & 6. Ruiz disput. 14. de Trinit. sect. 2. & seqq. Alarc. tract. 5. disput. 2. cap. 11. Tann. disp. 4. quest. 3. dub. 3. Arriag. tom. 1. in 1. par. disput. 48. sect. 3. Recup. lib. 3. de Deo quest. 11. & apud eos alij plures ex Antiquioribus.

58 Circa secundam partem questionis duplex etiam sententiâ est. Prima asserit, essentiam diuinam in conceptu quiditativo personalitatum, siue relationum includi. Pro hac stant Bellarm. Canar. Zumel, Arrub. Granad. & Recupit sup. Soar. cap. 7. & Ruiz disp. 13. de Trinit. sect. 1. & seqq. cum alijs, diuerso modo phylosophantes de inclusione relationum in essentia, ac de inclusione essentia in relationibus. Negant enim primam, vt vidimus; & affirmant secundam. Stant in super pro hac eadem sententiâ Alex. Mars. Capreol. & Henr. apud Ruiz. Nec non Aureol. & Bannez n. præced. relati; qui vtramque inclusionem affirmant, relationum, scilicet in essentia, & essentia in relationibus. Secunda vero sententiâ est, essentiam diuinam in conceptu quiditativo relationum nequaquam includi formaliter.

Sic censent Molin. Vazq. Tann. & Arriag. supra Alarc. cap. 13. cum alijs. Qui eodem modo phylosophantes de inclusione relationum in essentia, ac de inclusione essentia in relationibus vtramque negant. Pro qua sententiâ stant etiam Scotus, & omnes Scotistæ.

Circa tertiam partem questionis triplex est sententiâ. Prima affirmans in conceptu quiditativo essentia diuina formaliter includi attributa. Ita Canariens. 1. p. quest. 28. art. 2. disp. 2. Bannez. ibid. Zumel. disp. 3. & 8. Molin. disp. 4. Soar. disp. 30. Met. sect. 6. & lib. 1. de attrib. cap. 11. & lib. 4. de Trinit. cap. 5. Arrub. disp. 10. cap. 13. Granad. controu. 1. tract. 2. disp. 7. Egid. de Present. supra quest. 7. art. 1. Ruiz disp. 8. de Scient. sect. 8. Recupit. lib. 3. de Deo quest. 10. Quiros disp. 18. de Deo sect. 1. & apud eos alij. Secunda sententiâ eiusmodi inclusionem negat. Pro qua sunt omnes Scotistæ. Fonsæ. supra, Vazq. disp. 119. Gilli. 1. p. lib. 2. tract. 2. cap. 3. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 3. sect. 7. n. 3. Alarc. 1. p. tract. 5. disp. 2. cap. 12. Fasol. quest. 4. art. 2. dub. 1. & seqq. Tann. disp. 2. quest. 2. dub. 5. Arriag. tom. 1. in 1. p. disp. 16. sect. 2. Apud quos Alex. Albert. Ricard. Capreol. Ferran. Abul. & alij plures. Tertia sententiâ distinguit in attributis rationem substantia à ratione propria singulorum, & quoad primam dicit includi in essentia, secus quoad secundam. Sic Recentiores relati à Tann. n. 2.

60 Circa quartam partem questionis. Prima sententiâ est, omnia, & singula attributa communia in suo conceptu formaliter includere essentiam diuinam. Ita Bannez 1. p. quest. 28. Zumel. ibid. Canariens. disp. 2. Molin. disp. 4. Soar. disp. 30. Met. sect. 6. & lib. 1. de attributis cap. 12. Granad. controu. 1. tract. 2. disp. 7. citatâ. Recup. quest. 11. citatâ & alij. Secunda sententiâ opposita est, nequaquam essentiam diuinam includi in attributis formaliter. Tenent Scotistæ, Vazq. dictâ disp. 119. Gilli. lib. 2. tract. 2. cap. 7. Fasol. supra n. 82. & seqq. Alarc. sup. cap. 13. Tann. dub. 6. Arriag. & Quiros sup. cum Alex. Albert. Egid. Capreol. Ricard. & alijs ab eis relatis.

61 Circa quintam denique questionis partem. Prima sententiâ affirmat, singula attributa diuina mutuo se includere in proprijs conceptibus formaliter. Sic Bannez. Zumel. Canar. Molin. Granad. citati n. præced. Soar. ibidem cap. 13. Recup. sup. quest. 12. & alij. Secunda sententiâ id negat. Sic Scotistæ, Vazq. Alarc. Tann. Arriag. eodem n. cit. Gill. ibidem cap. 8. Fasol. n. 84. & seqq. Quiros sup. sect. 3. cum S. Thom. S. Bonavent. Albert. Ricard. Capreol. & alijs ab eis relatis.

62 Suppono primò tanquam certum apud omnes, si sermo sit de essentia physica Dei complectente in suo conceptu quidquid realiter est Deus iuxta acceptionem talis essentia commemoratam à nobis supra disp. 1. quest. 10. omnia diuina attributa tam personalia, quam communia intrinseca ad essentiam Dei pertinere: quia omnia sunt realiter ipse Deus. De quo inter Catholicos nullum dissidium esse potest. Verum impresentiarum non agitur de essentia Dei sic physice acceptâ, sed de essentia Dei sumptâ theologicè, & metaphysicè prout condistinctâ à relationibus, & attributis iuxta acceptiones late expofitas quest. citatâ.

63 Suppono secundò contra Scotistas, ex natura rei, & ante omnem intellectus operationem, nequaquam attributa diuina, seu personalia, seu